

Dr. Elias Lönnrot on sündinud 9. Aprillil uue kalendri järele, aastal 1802 Sammatis Uus- maa kreisis Soome maal. Hoolas õppija tegi ta pea alamad koolid läbi ja läks univertsiteedi pääl, kus ta tohtriks õppis. Aastal 1833 sai ta kreis- arstiks Rajaanis linnas. Juba ennegi ja ka nüüd leidis ta oma ameti kõrwas aega rahwa wanu lau- lusi ja regewärsisid korjata. Seda tegi ta suure osawuse ja armastusega. Ta reisis ka selle tarwis nii hästi Soomes eneses kui ka meie maal ja Lapi maal, soelus ja havis, wõrdles ja fordles, kuni ta aastal 1829—31 wanade laulude kogu wälja andis, mille nime ta „Kantele“ see on „kannel“ pani. Meil reisidel oli ta ka korjates ja kogudes Soome suure rahwa-epose wdi ennemuistse loululoo üles kirjutatud, mille nimi on „Kalewala,“ see on Eesti keeli „Kalewite koda,“ sest ka Soome aga ka meie keeli sõnade taga tähendab kohtu. Kalewala Soomlastel on just sedasama, mis meil Estlastel Kalewi-poeg. Ja imelik! Ka meie Kalewi-poeg on ühe tohtri looku korjatud ja üles kirjutatud, sest Dr. Kreuzwald oli niisama kreisarst Wõru linnas, nagu Dr. Lönnrot Rajaanis. Nõnda on siis Lönnrot Soom- laste Kreuzwald. Aga Lönnrotil oli õnn wabama rahwa seas elada kui Kreuzwaldil, ja selle pärast on Lönnrot weel palju teisi suuri teaduslisi töid Soome keeles teinud. Ka sai tema pärast kuulsa Soome keele uurija M. Castréni surma aastal 1853 Helsingi univertsiteedis Soome keele professo- riks. Seda ametit pidas tema kuni aastani 1862, siis lahkus ta sellest ja elab sest saadik iseränis

raamatute kirjutamisele. Tema tödest on iseäraliselt weel nimetada Soome rahwa wanad sõnad ja mõis- tatused, mis 1842—1844 wälja tuliwad, siis wee- tema suur Soome-Rootsi sõnaraamat, mis üksi 70 marka (umbes 27 rubla) maksab. Pääle selle oli ta weel mitme Soome keele aja lehe redaktor wdi toimetaja. Ka on tema Soome kirjanduse seltsi (Suomalaisen Kirjallisuuden Seura) asutaja, mis juba aastal 1831 sündis ja nüüd oma 50 aastase jubileumi ära on pühitsenud. Sest on selgeste näha, et Lönnrot üks kõige suurematest kirjameestest maa pääl on, aga kõige kuulsam on tema kirjadest muudugi Kalewala. See on tema nime läbi maa- ilma kannud. Selle sees on iseäranis Soome rahwa-laulud Wainämöinest, Ilmarinest ja Lemminkainest üheks ilusaks kooks punutud nii kui ka mitmest muust wana aja jumalast. Meid kokne tunneb ka meie rahwas küll Wanemuine, Ilmarine ja Lämme- küine nime all. Kalewala pandi mitmesse teise keelde ümber. Nimelt tulkis teda Castrén 1841 Rootsi keelde, Léouzon le Duc 1845 Prantsuse keelde ja Schiefner 1852 Saksa keelde. Eesti keelde ei ole teda weel ümber pandud, aga loo- dame, et see tulewikus sünnib. Seni kaua pea- wad need, kes teda lugeda tahawad, Soome keelt õppima, mis ju ka mitte wäga raske ei ole. Nõnda on siis Lönnrot meie Soome wendade kirjawara kangelane ja selle suurem edendaja. Soomlased onustawad teda, nagu meie rahwas Kreuzwaldigi. Aga ime see ka ei ole, sest mees on seda aini täieste ära teeninud.